

HIREK.

Asszonyok.

Két kép izgatja a gondolatomat. Nagy vászon mind a kettő. Méretben a Tintoretto alkotásaira emlékeztetők. Mind a kettő a Háboru ecsetjéből való. Hadi képek a »mögöttes országból«, ágyu és füst nélkül, czivilruhás figurákkal és a drámai erő abban a nagyobb, a melyikben se akció nem lobog, se izgalom nem füstölög.

A minapában jelentkezniem kellett a kerületi előljáróságom. Minden álmoskönyv nélkül is tudva való, hogy »félnek« menni a hivatalba nem jó. Előszobában két óra hosszat állni szintén nem jó. Egyedül lenni az embernek nem jó, de nyolczvanadmagával lenni akkora előszobában, a melyikben csak hatvanan férnek el, szintén nem jó. De még negyvenen se voltunk a későbbi nyolczvanból és a két óra még csak egy félóra volt, a mikor a nem jó már sokkal több volt az egyszerü rossznál. Tisztelt szomszédom a véletlenség savanyu szeszélyéből: bizonyos Braun ur, már ugy tapadt hozzám, mint a moha a zsúphoz és a kit a kegyes sors mögém vezényelt, akkorakat döfött rajtam, mint az a bizonyos éhes borju az anyján Arany János Családi körében. Már a hering a hordóban külön szakaszban utazó kegyelmes ur volt hozzánk képest és szitok és nyögés és sóhajok gőze párolgott a levegőben. A vékonyabbak már ájultak, a vastagabbak már pofonokat emlegettek, üde és lélekemelő kivétel csak egy villogószemű, prémsapkás emberke volt, a ki minden másfél perczen lábujjhegyre emelkedett és csillapító hangon kiáltotta el magát: — No de uraim, csak türelem! Tartsunk rendet! Mindenkire sor kerül! — És minden kis szónoklat után, mint egy buvárhajó, lemerült a mélybe és minden lemerülés után három sorral előbb bukkant föl megint a vízfelületen. És két óra mulva már csakugyan — be is tört a hivatalszoba szárnyas ajtaja a tulerő elviselhetetlen nyomása alatt.

Ez az egyik kép, a melyet, hála Istennek, csak egyszer kellett megtapasztalnom. A másik, fájdalom, vagy két hete minden ugynevezett »áldott« napon öli a szememet.

Szemközt az ablakommal egy mellékutczában van egy szenes-boltocska. A boltosa, ugy látszik, ügyes, élelmes és szorgalmas ember, mert minden napra tudott fölajtani valami kevés portékát a pinczéje számára. Ha nem szenet, hát fát, ha nem fát, hát faszenet. Nyilván: hire is van az ügyességének. A pinczeajtó délután négykor nyílik meg, de déli tizenkettőkor már gyülekeznek a pályázók. És háromkor az uteza már végig tele velük. De csak a gyalogjáró. Kettős sorban állanak, katonás rendben. Hányan vannak? Talán háromszázan. Lehet hogy több. De semmiestre se sokkal kevesebb. Tulnyomó nagy részben: nő. Asszonyok, leányok. Néhány gyerek. Férfit még nem igen láttam. Azok nyilván a — trafik előtt várnak két Király-cigarettát. A várakozás természetesen órák hosszat tart. A nőkön nincs perzsa-kabát, se kék róka pelerin. A gyerekek sincsenek bundába csomagolva. De lüszter-köpenykét sokon látok és akárhány olyat, a ki ripsz asztalterítőt visel vállkendőre. A hideg többször dermesztő, mint elviselhető. Az arczok elfehérednek, a kezek, a melyek a zacskót, vagy a táskát tartják (öt kiló szén vagy fa ebbe is nagyon belefér), kékek és puffadtak. A szemekből mintha fekete köd áradna kifelé.

És állnak. És várnak. Egy és más egyszer-másszor előfordul. Néha egy-egy asszony tá-molyogva, vagy dühösen kiválik a sorból és elmegy. Más is előfordul. Olyat is láttam, hogy a mentőkocsi is előfordult és elvitt egyszerre kettőt. De egy dolgot nem láttam még a két hét alatt. Azt, hogy a sort a türelmetlen erőszakosság megbolygatta volna. Se tola-kodást, se tülekedést, se dulakodást. Egy kis vihar, pár perczes, csak este hétkor támad, a mikor a vasajtót — ugy sincs már semmi a pinczében — becsukják. Akkor káromkodnak egyet, a kiknek már nem jutott.

De addig ezek a szegény, szegény asszonyok, nyolcz fokos hidegben, egy lüszter-kabátban meg egy rongyos kendővel a vállukon órák hosszat csak állnak, csak várnak és

dések és türelmesek és tartják a rendet. Asszonyok, gyerekek, sápadtak, szívében valamikor mind a melegek és valami kis dédelgetettségük születté vágyával, a kikkel senki a világon egyszer se mondta, hogy »keze csók lom« és a tulajdon gyerekek se arra nevelődött, hogy valóban csak egyszer is érintse az ajkával megpüffed, kemény, fagyott sebektől megnarcozga a kezüket. És: asszonyok, a kikkel senki se dukál semmiféle vitézség medália a mellükre, mert hiszen ők hősök, ugy-e, soha, se békében, se háboruban nem lehetnek...

Sigma.